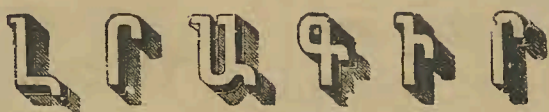
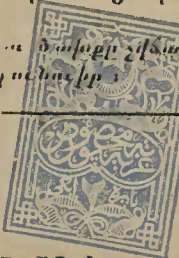

Տարեկան զին Կ. Պոլսոյ հմբ. 8 ՄՀ.ճ.
 « « Գաւառաց « 10 ՄՀ.ճ.
 Վեցամեայ « Կ. Պոլսոյ « 4 ՄՀ.ճ.
 « « Գաւառաց « 5 ՄՀ.ճ.

Ամսական մէկ 20 նոց թվով ազատմ
 Ծանոցման առգը մէկ անգամի հաւ
 մար 3 զուրուշ, երկու անգամի հաւ
 մար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու
 համար զատ սահմանաւ թիւն կըլ
 լայ :

[illegible]

ՀՈՍՏ ԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՅ 1 ՄԱՐՏ

Գարատաղի պատուիրակաց հետ բանակցութիւններն այս շարթութու հասարակաց ուշադրութեան նիւթ եղան : Կըսուի թէ Գարատաղցիները Գեոպանախորհրդոյն դժած առաջարկութեանց վրայ կը հիմնեն իրենց պահանջմունքը, և Բ. Գլուռն ալ թէ և զիջումներ ընելու արամադիր ըլլայ, այսու ամենայնիւ կարծեաց ծանր անհամաձայնութիւններ, ալ 'ի վեր ելածն է Կերևի որ Բ. Գլուռը Գարատաղցիներուն կտոր մը հոգ տարու արքամադիր է, ուստի եթէ իրենց պահանջմունքը ծայրայեղութեան չհասնին, ամեն հաւանականութիւն կայ որ դոհացուցիչ կարգադրութիւն մը կըրնայ ըլլայ : Լորտ Սարկիզպըրի Անդղիոյ խորհրդարանին մէջ ըրած ատենաբանութեամբ յայտարարած էր թէ գեոպանախորհրդոյն ամենամեծ հակառակորդը՝ Միտհաթ փաշա՝ իշխանութեանէ ինկաւ, և թէպէտ նա հայրենասիրական զգացմամբ կը շարժէր, սակայն վէհ. Սուլթանը զայն փոխելով ցոյց տուաւ թէ Եւրոպիոյ տէրութեանց բաղձանքը կատարել կուզէ : Իրօք՝ թէ և գեոպանախորհրդին Միտհաթ փաշայի Մեծ-Եպարքոսութեան ժամանակ մերժուած ծրագիրը չը կարենայ ամբողջապէս 'ի գործ գըրլի, վէհ. Սուլթանն Եւրոպիոյ տէրութիւնները դոհ ընելու մեծ յօժարաւ մըտութիւն ունի : Ասոր ապացոյցն է Սերպիոյ հետ հաշտութիւնն և Գարատաղի հետ բանակցութիւններն, որք եթէ չկողովարկեամբ պատկին, գեոպանախորհրդոյ ծրագրին մէկ գլխաւոր մասը կատարուած կըլլայ : Կը ցնայ այն ժամանակ ապստամբեալ գաւառաց խաղաղութեան խնդիրը, զոր Բ. Գլուռն ընդհանուր բարենորոգմամբք գործադրելու փորձ պիտի փորձէ : Գործը իրատ գիտարարն է և յաջողութիւնը կապածիւի, քան զի պէտք է բազմաթիւ պատասպարեալ ընտանիք իրենց տեղերը դարձընել, տուններուն և եկեղեցեաց շինութեան համար մեծագուժար ծախը ընել, զոր գանձային նեղ վիճակը չը ներեր :

Մինչդեռ Բ. Դուռն այս բանակ-
ցութեամբ զբաղեալ է, իկնաթիէվ
զօրավարն ալ Եւրոպայի մայրաքաղաք-
ները կը շրջադայի մասնաւոր պաշտօ-
նով մը։ Պէրլինի մէջ Վիլհէլմ կայսեր
և Պիտարք իշխանին հետ տեսակցե-
ցաւ, և թէպէտ կարծողներ կը դա-
տուին թէ համաձայնութիւն հաստա-
տած է սնոնց հետ, այսու ամենայ-
նիւ ստույգը դիտնալ անկարելի է։ Փա-
րիզի մէջ ըրած տեսակցութեամբք
իկնաթիէվ զօրավարը կուցէ աւելի
համակարծիքներ դառն ըլլալ, սա

Հայն Գաղղիոյ գործերն անյուսայլ կը թուի այս վայրկեանս ։ իննամիտէլ զօրավարը Լոնարա չպիտի երթայ եղբոր քանդի Լորտ Տէրպի ծանուցեր է թէ Արեւելեան ինգրոյն վրայ նոր տեղեկութիւններ ստանալու պէտք չունի , և թէ իննամիտէլ զօրավարին հետ տեսակցութիւնը կրնայ զինք վաւերական գիշերք մը մէջ դնել : Իւր հակառակորդաց առջև ։ Բայց Լոնարայի Ռուսական դեսպան Շուվալովի կոմսը քաբիդ եկած է , և բնականաբար Անգլիոյ նախարարաց անձնական կարծիքըն ու տրամադրութիւնները կրնայ հաղորդել իննամիտէլ զօրավարին , ինչորդեւ թէ իննամիտէլ զօրավարն Հոմմ և վիէննա ալ հանդիպի իւր 'ի Բեդրսպուրկ վերադարձն ապրիլի սկիզբը կրնայ տեղի ունենալ ։ Այսպէս Ռուսիա մինչև մայիսի սկիզբները ներկայ վիճակն երկարաձգելու առիթներ գտնելով՝ դուցէ այն ժամանակ գործել սկսի ։ Ուրիշ առիթ մ'ալ կորչաքով իշխանին ծանուցագրոյն տակաւին Եւրոպական տերութեանց կողմէն պատասխան չտրուին էր ։ Կը կարծուէր թէ տերութիւնք իրենց պատասխանը կերկարաձգեն , բայց Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին խորհրդական Պ. Պրըք ծանոցի թէ Ռուսիա նոր ծանուցագիր մը պիտի տայ , և ինգրերն է որ այն ծանուցագիրն առնել ետև տերութիւնք իրեն պատասխանեն . ուստի Անգլիա և անոր հետ ուրիշ տերութիւնք ալ Ռուսիոյ նոր ծանուցագրին կրտապսեն , որպէս զի իրենց պատասխանը Բեդրսպուրկ զրկեն ։ Եթէ այս բոլոր յապուղումները գործն երկարելով յարձակման պատեհ ժամ գտնելու համար չեն , դուցէ Ռուսիա գիտնալով որ թուրքիոյ եւմտական միջոցները չեն ներեր երկար ժամանակ պատերազմական վիճակի մէջ մնալ , կուղէ որ զայն բաւորովին տկարացնելով պարտաւորէ կամ այնպիսի զինուորներ ընելու , որով Ռուսիա առանց պատերազմի իւր պահանջմունքն ընդունած համարի , կամ նախարարձակ ըլլալով Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը վորդովելու պատասխանատուութիւն իւր վրայ առնու ։ Այսոնցմէ զատ երրորդ վտանգ մ'ալ կայ , որ քանի գործն երկարի , Ռուսիա կրնայ թուրքիոյ մէջ ներքին խռովութիւններ ելնելու ահնակաւ ըլլալ և ասոնցմէ օգուտ քաղելու յոյս ունենալ , քանզի , ինչպէս թայմը լրագիրը կըսէ , Բեդրսպուրկի մէջ կը հաւատն եղեր թէ թուրքիա իւր ներքին դժուարութիւններով ինքնին անկման վիճակի մէջ է և հարկ չկայ դուռնայ յարձակման ։ Գրեթէ մէք ալ դիտել տալու թէ Ռուսիոյ այս կարծիքը նոր չէ . կատարին Բ. Թ. Ժամանակին 'ի վեր Ռուսիա միշտ զթուրքիա իրբև «հիւանդ» երեակայած է , բայց թէպէտ թուրքիոյ վրայ ծանր հիւանդ ութիւն

ներ ալ եկած ըլլան , ախտը մահա-
ցուցիչ չէ , և բուժման ենթակայ ,
ուստի իւր կեանքը երևակայուած
կերպիւ վտանգի մէջ չկրնար ըլլալ :
Ընդհակառակն , իւր կենսական զօ-
րութիւնը զարմացուցեր է շատերը
Առ այժմ՝ Ռուսիա իւր զինուորական
պատրաստութիւնները կը շարունակէ
եղեր : Ծնեմթէրի եղերքէն Պէճիկոյ
չնտէքանտանս լրագրին կը գրեն թէ
զինուորական պատրաստութիւնը կը
շարունակեն . Ռուսիա բազում պա-
շար կառնու . Պէնտէրի ամրոյցն ա-
հագրին թնդանսթիներ գրուեր են խիտ
առ խիտ : Դանուբէն անցնելու հա-
մար Քիչնէֆի մէջ փոքր նաւեր պատ-
րաստուած են որք երկաթուղիով պի-
տի տարուին : Ի մօտոյ երկաթուղեաց
գիծը մի միայն զօրաց պիտի յատկա-
նայ , և Ռուսմանիոյ երկաթուղիները
Ռուսաց տրամադրութեան ներքե
պիտի գրուին եղեր : Ռուսիոյ նաւա-
տորմին ալ պատերազմի ծրագիր տըր-
ւեր է , բայց Ռուսական նաւահան-
գիտութեայ այժմ սառնոցով պատած են ,
և ձմերուան սաստկութիւնը գարնան
սպասելի կուտայ : Ռուսիա ուժ չոր
զորաբանակ ալ պատերազմական մի-
նակի մէջ կը դնէ , զօրաբաժին միայ
«կրկնատիէ» կոչուած զօրքէն : Այս
ամեն պատրաստութիւնները խաղա-
ղութեան յուսատու նշաններ չեն կըր-
նար համարուիլ :

Անդ-զից խորհրդարանն Արևելեան խնդրոյն վրայ հետզհետէ շատ վիճաբանութիւններ ունեցաւ ։ Լորտ ըլլալով ատեն ֆանդէլ և Լորտ Կրէյ Լորտ Տէրպլիի քաղաքականութիւնը քննադատեցին, և դեռապանախորհրդոյն առաջարկութիւնները մեղադրեցին, որոց Լորտ Տէրպլի պատասխանեց ։ Փետրվար 26 և 27 ին ալ լծալծար-Պազարճըզի բազմաթիւ Պուլլազիաց ստորագրութեամբ վեց մեծ տէրութեանց ուղղեալ աղերսագրոյ մը վրայ խօսք եղաւ, որոյ մէջ աղերսարկուք Օսմանեան Սահմանադրութեան վրայ իրենց անվստահութիւնն յայտնելով կը դանդաւորեալ զեր թէ իրենց վրայ բռնութիւններն ու հարստահարութիւններն անպակաս են ։ Պիլլըք յայտարարեց թէ աղերսագրին օրինակն՝ առանց ստորագրութեանց Կիւլլայ դեռապանան զործակատարին պիտի ղրկուի Բիւրան ուշագրութեանը ներկայադրենու ։

Մէծօրիաւ Տիւրքամթիւք լրագիրն անցեալ չաբթու լուր տուած էր թէ Լորտ Տէրպի հրահանգ զրկեր է Բեդրըսպուրիի անդ-դիական դեսպան Լորտ Լօֆթիլսի՝ ծանուցանել Կորչաքոֆի իշխանին թէ Մնդդիոյ կառավարութիւնն անհրաժեշտ կը ճանչէ տարի մը ժամանակ տալ Դրան՝ սրպէս զի խոստացած բարենորոգումները գործ ծադբէ, և թէ այս մասին միւս կա-

Այսպիսով թեանց ալ կարծիքն հար-
ցուելով՝ անոնք ալ հաւանութիւն
տուեր են :

Այս լուրին հաստատութիւն կուտայ Պէջըիւնէն փետրւար 24 թուով գրուած հետեւեալ տեղեկութիւնը .

“Գրանի մը կառավարութիւնը ծա-
նուցին Ռուսիոյ թէ՛ ներկայ պարս-
գայից մէջ խռհեմութիւն կերեւի ի-
րենց ժամանակ տալ թուրքիոյ որ
խոստացած բարենորոգումները գոր-
ծադրէ, և յարգել 1836 ի դաշնագ-
րութեան հիմունքը մինչև այն օրն՝
ուր թուրքիա՝ վերստին իւր խոստ-
մանցը դրժելով՝ ուրիշ ընթացք մը
բռնելու զիրենք հարկադրէ ։ Ռու-
սիոյ կառավարութիւնն ալ հաւատար-
մութիւնով որ իւր համբերութեան վի-
տարէն իւր հետ պիտի ունենայ զեւ-
րոպա՝ երբոր թուրքիա խնդրած պա-
մանաժամուն մէջ չգործադրէ իւր
խոստացած բարենորոգումները, յայտ-
նեց թէ պատրաստ է իւր գումարած
զօրքերն արձակել՝ երբոր Սերմիոյ ու
Գարսաազի հետ Գլուսն հաշտութիւն
կնքէ ։”

Այս լուրն և Ռուսիոյ պատերազմական պատրաստութեանց տակաւին շարունակութիւնը չեն կրնար համաձայնիլ միմեանց հետ . տեսնելը թէ ապագան որը պիտի հաստատէ ։

Միւս կողմանէ Կերմանիոյ խորհրդարանին բացման առթիւ Վիլհելմ կայսեր ըրած խօսքերն ալ հետեւալ խորհրդածութիւնն ընել կուտան գաղղիկական ֆօնտիթիթիւսիօնէլ լուգերին , որ Օսմանեան կայսրութեան նշապատառութեթեւնն մին է .

“Փափաքելի է որ Վիհենմ կայսեր
յայտարարու թիւնները փրկարար մը
տածու թիւններ աղբէն դրան : Նորա
խօսքերն անշուշտ մեծ հնչիւն պիտի
ունենան Վոսփորի ամանց յորայ :

“ Ըսեցեալ թէ “ Արեւելեան տաղ-
նապը շէ լուծուած ” և աւելցնելով
թէ “ Ի. Պօլսոյ դեպալանախորհուրդը
դժբաղդաբար չյաշնդեցաւ ստանալ
Թուրքիայէն այն ղիլճումները՝ զոր
Էւրոպական աէրուժիւնը պարտք կը
համարէին ինդերի իրմէ, յանուն մարդ-
կութեան և ապագային մէջ խաղա-
ղութիւնն ապահովելու նպատակաւ ”,
վիշէլով կայսրն անշուշտ ուզեց ազ-
դու ճշնուած մը բանեցնել Սուլթանին
և նորա պաշտօնէից մտքին վրայ
Արեւելքցոց բնական եղող անդա-
յութիւնը սովորութար այսպէս ուժ-
գին ցնցուելով կարթմնայ : Մեք կը
հարծենք թէ Թուրքերն անկեղծ էին
Էրոյր Էւրոպական կառավարութեանը
խոստացան ինքնայոժար կերպիւ գոր-
ծադրել այն բարենորոգումներն՝ ո-
րոց համար դաշնագրութեամբ կամ
միջազգային դաշնագրով ինքրիւնքին
պարտաւորել չուզեցին : Բայց անոնց
յօժարակամութիւնը խժանի պէտք
ունի : Իրենց վերածնութեան գոր-

ձին մէջ մեծամեծ արդեւորեալ պիտի հանդիպին, վասն զի բաւական չէ զիջող մեծերն, արմատացեալ են, և բաւական ազդեցութեան տէր մարդիկ անոնցմով կ'ապրին:

«Ուրիշն պէտք է քաջաբերել զիրենք, և շուտիւ տալ այն չարիքը զորս իրենց վրայ պիտի հարկեն եթէ խուլ կենան իրենց քրտնոտեալ հպատակներուն արդար պահանջմանց և Եւրոպական կառավարութեանց միաձայնութեամբ յայտնած բաղձանաց: Այս տեսակէտով՝ Գերմանիոյ կայսեր գահաիջութեան թուրքիոյ նկատմամբ գործածած թեթեւապէս սպառնական լեզուն դժուարութեան արժանի է:

Եթէ, Աստուած չընէ, Եւրոպական տէրութիւն մը պարտաւորի նիւթական միջոցներ ձեռք առնուլ ըստիպելու համար թուրքիա որ իւր քրտնոտեալ հպատակաց վիճակը բարւոքէ, սոյն պատահականութեան մէջ ալ գետնախորհրդի մշտնադարձութիւններն ամուլ չեն մնար: Ռուսերը քանի մը վճռական յաղթութիւններ ընելէ ետեւ՝ հաշտութիւնը գիւրաւ կը կնքուի: Թուրքիոյն պահանջները բարենորոգմանց և եւրոպականութեանց հիմնադիրը պատաստ կեցած է: Տէրութիւնը պատերազմին առաջին ուսնու համար այն հիմնադիրն ընդունելու խորհուրդ տուին թուրքիոյ: Երբոր յաղթութիւն, բռնի ընդունել կուտան իրենս եւ եթէ, ինչպէս կը կարծենք, Ռուսիան անկեղծ է իւր յայտարարութեան մէջ թէ բնաւ որ և է փառասիրական դիտում մը չունի, իւր յաղթութիւններն օգտակար կըլլան Եւրոպիոյ, մարդկութեան և քաղաքակրթութեան:

«Բարեբաղդաբար թուրքիա գեռ ժամանակ ունի Պալքանի թերակըզզւոյն մէջ խաղաղութիւնն ապահովելու, և կրնայ ընել անյապաղ վերածնութեան գործին ձեռնարկելով առ որ զինքը կը հրաւիրեն, և այսպէս դարմանել այն ծանր սխալը զոր գործեց թոյլ տալով որ տէրութեանց

լիազոր դեսպանները Կ. Պոլսէն մեկնեցան՝ առանց իւր բարի գիտատուութեանց հանդիսական և զբաւոր խոստում մը հետեւին տանելու: Պարագանքը կ'ստիպեն զինքը Պետք է փութայ:»

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 9 մարտ.

Ինքնաթիւն զորավարին լեզուն խաղաղական է: Տըքաղ դուքը վաղը ձաւ մը պիտի տայ ի պատիւ Ինքնաթիւն զորավարին:

Թան լրագիրը կըսէ թէ Ինքնաթիւն զորավարին պաշտօնն է դաշնագիր մ'ստորագրել տալ, որոյ մէջ գետնախորհրդերը ինչ միջոցաւ թուրքիոյն խնդրած բարենորոգումները յիշուելով լրագոր գետնապանց յայտնած կամքը հաստատութեանց որ և է սպառնալիք մը պարտաւորութեան թուրքիոյ գէտ: Ասկէց զատ 1856ի գաղափարութիւնը ջնջելու բնաւ խնդիր չկայ:

Փարիզ 9 մարտ.

Կը հաւատեն թէ Ինքնաթիւն զորավարին ուղեւորութեան նպատակն է համազել տէրութիւններն որ Օսմանեան կառավարութեան մի մասն պահանջեն դաշնագիր մ'ստորագրել որով թուրքիա խոստանայ առաջադրեալ բարենորոգումները գործադրել, և տէրութիւնը ալ անոնց գործադրութեան հսկին:

Լոնտոն 9 մարտ.

Քանի մը լրագրաց խօսքին նայելով, Կորչաքով իշխանին վերջին ջրճարակաւ նին տէրութեանց կողմէ արուելիք պատասխանը գիւրաւութիւն պիտի տայ Ռուսիոյ՝ հաշտարար ընթացք մը բռնելու:

Պուրքէ 9 մարտ.

Կառավարութիւնն անպատեհ դատեց Եւրոպական տէրութեանց հետ եղած վերջին թշուառութիւնները ժողովին հաղորդել:

Փարիզ 10 մարտ.

Շուվաթի կողմը Լոնտոն վերադարձաւ՝ Ռուսիոյ վերջին տրամադրութիւնները Լորտ Տէրակի ծանուցանելու:

Փարիզ 10 մարտ.

Լրագիրը կը հաւատեն թէ Անգլիա վստահութիւն չունի Ինքնաթիւն զորավարին չափաւորեալ հիմնադրին վրայ:

Փարիզ 11 մարտ.

Կը հաւատեն թէ Ինքնաթիւն զորավարը Լոնտոն երթալու գիտատուութեան

նէն եւ կեցած է: Իւր պաշտօնին վրայ լրագրաց ստացած տեղեկութիւնները կը ցուցնեն թէ Ռուսիա իւր հիմնադիրը մեղմեւ է:

Օսմ. Բօնա.	12
Փոթ.	1863 13 1/4
"	1869 13 1/8
"	1871 27 1/2
"	1872 21 1/4
"	1873 12 3/8
" Եղիպտ.	48
Անգլ. Բօնա.	96 1/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական աղբ մը կը ծանուցանէ թէ տէրութեան հետաւոր գաւառաց երեսփոխանները գեռ Կ. Պոլիս հասած շրջալուսն պատճառաւ ժողովին բացումն որ այսօր (մարտ 4) պիտի ըլլաւ, յառաջիկայ մարտ 7 երկուշաբթի օրը պիտի կատարուի հանդիսաւ Տրիմա-Պահէի կայսերական պալատն 'ի ներկայութեան նախարարաց տէրութեան:

Վահ. Սուլթանն իւր քեռայր Մահմաւ փաշային հետ կիրակի օրը թօփագփուի պալատն երթալով՝ Եւրոպացիներու պատերազմական գործոց նախարարն, ինչպէս նաեւ կարող բանակին հրամանատար Ալիէտ Մուխթար փաշան հետ խանչել տուաւ, և ժամու մը չափ անոնց հետ խօսակցելէ ետեւ, Օսմանեան երեսփոխանութեան ժողովարանը տեսնելու գնաց 'ի Տար իւլ Յունուս, և մանրամասնաբար աչքէ անցուց:

Խալիլ Շէրիֆ փաշային փարիզի դեսպան անուանելուն լուրը կը հաստատուի:

Թուրքերէն Սէլամէթ անուն նոր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Բարձր Արաւստ փաշան Եղիպտոս պիտի երթայ:

Օսմանեան հեռագրաց և թղթատարութեանց գործակալներուն ամսականները՝ փոխանակ Մէհմետիէի

թղթագրամով վճարելու որոշման վերայ, որով ամսականները կէսի կիշն են, գործակալը բնականաբար բոսղոր բարձին, և շարաթ օրն իրենց կողմէն պատգամաւորութիւն մը գրեց հեռագրաց և թղթատարութեանց վերադարձուց Եւրոպայ փաշան ինչ ազաւելու որ իրենց ամսականը դարձեալ ըստ առաջինը մէհմետիէով վճարուի, կամ անոր հաւասար արժէքով թղթագրամով:

Եւրոպայ փաշան մերժողական պատասխան տալով, պատգամաւորաց միոյն պնդելուն վրայ ոստիկանութեան դուռը զրկեց զայն 'ի բանտարկութիւն, բայց պատգամաւորներն անմիջապէս ոստիկանութեան դուռն երթալով բողոքեցին և իրենց ընկերն արձակել տուին:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՉԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

28 փետր. երկուշաբթի իրիկուն	43, 3
1 մարտ. երեքշաբթի առաւօտ	
բացուեցաւ	43,
ժամ 6 1/2ին	43,
Բումբի երկաթուղեաց ֆր.	34
Թղթագրամ	լր. 162 20

ԸՆԹԱՅԻՆ ԱՐԺԵՐՊՈՑ

Կ. Պոլիս 28 փետրվար

Սօրէթէ Ենէրալի բաժ. Անգլ. լր.	3, 2
" ֆոխանակութեան	2, 15
Կ. Պոլսոյ Պաշային	3, 10
Քրէտի Ենէրալ	2, 35
Քրէտի Օսթրո-թուրք	—
Փոթ.	1863 70
"	1865 72
"	1869 64
"	1872 24
"	1873 62
Թրամուայ	Օսմ. լր. 1 45

ԸՆԹԱՅԻՆ ԿՐԱՄՈՑ

28 փետրվար

Անգլ. լր.	410
Նարոյնի ոսկի	87 20
Խմբակալ Ռուս	89 20
Գըրմից	54 20
Հինգ ֆրանք	—
Հինգ նոյ	143
Պղինձ	165

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Տաճկաստանի Հայոց յառաջողութեան հաշուեկիւրը 1866 տարւոյն մէջ—Լուսթիւն լրագրաց—Փոփոքն Ն. Շահնաւարեան վարժարանին—Բացումն Լիկէ. սին հրէից 'ի Թեսալոնիկէ—Յունաց Սկիւտիներն—Վիսակաղի դպրոցաց—Թէ ինչո՞ւ բնական գիտութիւնը և ընդհանուր պատմութիւնն արտաքուստ են դպրոցներէն—Ուսումնական խորհրդոյ վերջին ջրճարակաւ—Լոր հրատարակութիւնը—Տարբեր բնական պատմութեան—Առաջնորդ Բնագիտութեան:

Մինչդեռ համայն աշխարհաւորն Արեւելից կողմը յառած անդ լուծւելիք խնդրոյն վախճանին կը մնայ ակնդէտ, մինչդեռ Տաճկաստանի մէջ բազմաթիւ դարերէ 'ի վեր գրեթէ աննշան ապրող ազգութիւնը՝ իրաց բերմունքէն, Եւրոպիոյ պահանջմունքներէն և Օսմանեան կայսրութեան նոր յիշատակութիւններէն ինքզինքնին բոլորովին նոր ապագայի մը սահմանեալ տեսնելով՝ կը պատրաստեն զիրենք իւրաքանչիւրն իրեն արժանաւոր տեղը բռնելու, իւրաց այս նոր վիճակին մէջ Հայը ինչ կընէ, Հայն, այս հիմաւորաց աղբը, որ ծագմամբ Հրէին և Յոյնին ժամանակակից, արեւելից աղբաց ներդաշնակութեան մէջ այսօր կարեւոր տեղ չը բռնելու, մեծ դեր մը խաղալու կոչուած է, ինչ միջոցներ ձեռք առաւ արդեօք նա սա անցեալ տար-

ւոյս մէջ՝ պարագայից բերմունքէն օգտելով իրեն ապագայն պատրաստելու համար: Ինչ իրական յառաջագիւտութիւն ցոյց տուաւ Տաճկաստանի Հայն 1866 տարւոյն մէջ:

Ի իսկ մեք նոր տարւոյն առաջին օրերը ջանացինք մեր Պոլսոյ լրագրաց մէջ Հայուն կենաց այս անցեալ ջրճարակաւ վրայ յետահայեաց լուրջ խորհրդածութիւններ տեսնել, տեսնել աղբին բարոյական, մտաւորական և ընկերական կենաց միաձուլ հաշուեկիւրն՝ իւր շահերովը ու միտանալով հանգրծ: —Է՛հ, ինչ կուղէք, մեր լրագիրներն այժմ, և ժողովուրդն ալ նոցա հետեւելով, քաղաքական մը պոն են բռնած: Հայ լրագիրը քաղաքական ու կ'ըզգային կենական խնդիրներ բարձի թողի եղած կը մնան, մինչդեռ մեր ներքին վիճակն անհրաժեշտ դարմանի և ուղարկութեան պէտք ունի, մինչդեռ յետին աստիճան տըգիտութեան մէջ կ'ապրուք, մեք գիտութեան մէջ կ'ըզգային: Տարեկանը աւթիւ Եւրոպիոյ տէրութեանց իւրաքանչիւրն միամտաց գործոցն և ընթացիկը վրայ երկար յօդուածներ գրուեցան Հայ լրագրաց մէջ: Անգլիա ինչ ըրաւ 1866ին

մէջ, Ռուսիա ինչ ըրաւ, Աւստրիա ինչ ըրաւ, և ալ այսպիսի հարցումներ երկարօրէն բացատրուեցան և լուծուեցան. բայց Հայն ինչ ըրաւ, ինչ քայլ առաւ, եւ թէ յառաջ, և այլն, շատ վրայ խօսող չեղաւ, կամ գէթ մեք չտեսաք:

Ինչ ըրինք մեք անցեալ 1866 տարւոյն մէջ, — Այս հարցը, որ ոչ ոքի, ինչպէս ըսինք, ուղարկութեան առաւելոյ չեղաւ, մեք մեզն ըրինք իւրովի և գէտադաբար ոչինչ գոհացուցիչ պատասխան կրցինք գրուել: — Աւա՛ղ, Հայն այս անցեալ տարւան մէջ ոչինչ կենդանութեան նշան, իւր գրացի աղբաց հետ բաղդատմամբ ոչինչ յառաջագիւտութիւն, ոչինչ բարոյական, ընկերական և մտաւորական զարգացման նշոյլ ցոյց տուաւ: Չգործեց նա ոչինչ իւր անցեալին արժանաւոր, ոչինչ իւր ազական հարստահարութեանց վրայ բաւական խօսուեցաւ, բայց Հայաստանի խնդ, անկեալ և տգէտ ժողովրդեան թշուառութեան բուն և ներքին պատճառաց բարձմանը մասին բնաւ բանաւոր ձեռնարկութիւն մը չեղաւ: Գէթ Պոլսոյ, Ձմիւռնիոյ, կարնոյ կամ վանայ մէջ մէկ մէկ երկրագործական, վաճառականական, վարժապետական և այլն բարձրագոյն վարժարաններ չբացուեցան, թողալին, դպրոցական վարչութիւնն իւրաքանչիւրն եղանակի մը չվերածուե-

ցաւ, թողային թանգարաններ չը հաստատուեցան, գաւառաց մէջ լուսաւորութիւն տարածելու, Հայաստանի մէջ նախնական կրթութիւնը գէթ բարւոքելու նպատակաւ ուսումնական զօրաւոր ընկերութիւններ չկազմուեցան, և այս ամենը չըլլալէ 'ի դատ՝ գրեթէ բոլոր Տաճկաստանի մէջ ունեցած Ֆաթ բարձրագոյն վարժարանն ալ այն տարւոյս մէջ փակուեցաւ: . . . Արդարեւ ամօ՛ր և նախատինք մեզ, որ ժի՛թ դարուն մէջ Հայ ազգէն ո՛չ ոք գտնուեցաւ որ օգնութեան ձեռք կարկառէր այդ սրբազան յարկն 'ի կործանմանէ փրկելու, և այս մեծ ու չարաշուք գէտը գրեթէ բնաւ ուղարկութիւն չչարժեց ոչ լրագրաց, ոչ ուսումնասէր երիտասարդութեան, և ոչ ժողովրդեան մէջ: Ն. Շահնաւարեան դպրոցը՝ գէթ խոստումները մը բանաստեղծական հրաժեշտի ողբին ալ չարժատեցաւ: Առանց դամբանականի թաղուեցաւ նա: Այնքան աննշմար անցաւ այս գէտը, որքան եթէ թաղի մը մէջ կրպակ մը գոցուէր. և դնաց Ն. Շահնաւարեանն ալ միանալ ընդ հարս իւր, ընդ ճեմարանն, ընդ Հայկազնեան վարժարանն, ընդ Ղալիպեանն, որոց ամենն ալ վարդի մը չափ կեանք ունեցան, և ընդ Բարակէօղեանն, որ առաւել ևս տնրաղբ, գեռ լոյս չտեսած վիճեցաւ:

Սեպտեմբ. 28-ը 1866

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲԱՅՈՒՄ 1876 ՍԳԻՆ

ՆԻՍՏ ԺԸ

11 ՓԵՏՐՎԱՐ 1877

(Ծաբ. ԳԵՄ ԲԷ 1946)

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱՇՏԱ. — Դիւանը վարչութեան եղած անարդաւանց հաստատումը ոչ մերժեց և ոչ անորդ և անպայման վիճակի մէջ թողուց . ուստի մեր բողոքող ընկերաց այսպէս մեզ ձգել երթալն ու ընկ բան չնշանակեր , այլ Ազգային ժողովն անդործութեան դատաւարութեան կամը , որ կանոնադրութեան սլ զէմէ , ազգասիրութեան սլ . այսքանը բաւական է և հարկ չեմ համարիր քուէի դնել :

ԱՆԻՔՈՍՆԵԱՆ Մ. ԷՏԻ. — Պահ մ'առաջ դատաւանքէ եկած ընտրական տեղեկագրեր կարգադրուեցան , և զիտողութեան ընդունելու եղան թէ թերի են . կը ցտախմ որ այս ժողովն որուն վրայ դրած են դատաւանքի իրենց յոյսերը , ետակա նուրբեան խնդիրներով ժամանակ կանցնէ : Դիւանը պարտք մը կատարեց ըսելով թէ ամբաստանեալ երեսփոխանը լսելէ ետեւ վճիռ տանք . այո՛ , արդարութիւնն այս պէս կը պահանջէ , քանի որ մեր զգայուն հիշած ընկեր ուրիշ չունինք . միթէ այս պարագային մէջ տեղի կ'որ խել մը երեսփոխանաց ձգել երթալուն . անոնց այս ըրածն ուրիշ բան ըսել չէ , բայց եթէ ժողովն անդործութեան դատաւարութեւ պարտաւսն ըսել է այս թէ , ամբողջ ազգ , մեզին յոյս մի՛ ունենար . ըստ իմ շատ աղէկ է որ ըսին Ազգին թէ մենք չպիտի կրնանք քու դործերը նայել : Մինչդեռ այսօր առաջին անգամ՝ Դատարարութեան խնդրով դադարեալ համար եկած ենք հոս , ետեւեան խնդիրներու կը պատահինք , որով կը պարտաւորեն զմեզ Դատարարութեան խնդիրն , Ազգին համար մահու և կենաց խնդիրը մէկը թողու : Ուստի ես ալ կառավարեմ կարեւորութիւն չտալ այդ բողոքին , և անցնել մեր Օրակարգին :

ՓԱՓԱՋԱՆԱՆ Ս. ԷՏԻ. — Ետեւեան խնդիր ըստեցաւ , ես չեմ յուսար որ ետեւեան խնդիր ըլլայ հոս . և ոչ իսկ կը հաւատամ թէ այն մեկնող երեսփոխաններն այդ մտքը մեկնեցան . ամեն երեսփոխան ապաւ է կամ նախկին հոս և կամ մեկնել . բաւ է որ ժողովը չիտալու . ըստ կանոնադրութեան 24 ձայնից միաբանութիւնը բաւական է ամեն վճիռ արձակելու . այն պէս չէ՞ մի՛ Ատենապետ փաշա :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱՇՏԱ. — Ժողովը փակեալ է ըսող չկայ :

ՓԱՓԱՋԱՆԱՆ Ս. ԷՏԻ. — Երեսփոխանական ժողովն արդարեւ ծանր կը քալէ , բայց պատճառը մի՛ կարծէք թէ երեսփոխաններն են : Իրաւ է թէ ժամանակաւ կանոնադրութիւն չունինք և ժամանակահիս շատ անգամ կանոնադրական խնդիրներով կանցնինք . բայց այսօր կանոն ունինք՝ որով զեղծումներու դուռը դրցուած է . նաեւ լազմահմուտ և կարող անձ մ'ունինք Դիւանին դուռը , ամեն բան լաւ հասկցող , և ըստ կանոնի մեզի առաջնորդող : Եթէ ծանր կը քալէ ժողովը , միայն սա՛ պատճառներով է որ՝ ժողովն որոշեալ ժամանակին չբացուիր , Վարչութեան անդամները ժամանակին չեն ներկայանար , դիւանադպրներն ալ նոյնպէս ժամանակին չեն զրկուիր հոս . նա մասնաւոր մեր անոնադրութիւնները ժամանակին չեն հասնիր մեր ձեռքը , Վարչութեան յղեալ կամ անցեալ խնդրոց պատասխանները չեն դուր , Վարչութեան սպասեալ առաջարկութիւնները չեն ներկայանար : Ահա այս պատճառներէն է որ ծանր կը քալինք : Այս տարի քաղաքական պատճառներով նիստերնիս բաւական ժամանակ ետ մնաց . նոյնպէս Ս. Մինչեան տօնին առթիւ դարձեալ բաւական միջոց նիստ չեղաւ . անցեալ նստին մեծամասնութիւն չլիցայցաւ . լաւ է որ հիմալիւնէ զոցներ ժողովը և մասնիկն նոր բանալ : Եթէ չէք ուզեր որ ժողովն անդործութեան դատաւարութեւ այս կերպով , միայնք ինձ հետ , Դատարարութեան խնդիրն այսօր այս դրո-

նէն ներս մտաւ , ահա՛ խնդիր մը՝ որ ժամանակին ամենէն ամբողջականն է , ինչո՞ւ կեցեր էք , այսօր ձեռք առէք զայն : ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱՇՏԱ. — Փարագրեան է . ֆէնտիք յայտնած ցան տմեկուս զգաւ ցածն է . ինձ համար արտայայտած ներբողական բառերը մերժելով հանդերձ կը սեւ թէ երեսփոխանաց կողմէ երբէք աչխատելու կամը պակասած չէ , և այս աչխատութիւնն անուշտ արդիւնք մը կրնայ ունենալ . զժողովը արդ երբեք հով մը կը վիշ մեր մէջ , ամեն բան տանիմալից կը լըլըլ , զիտեմ թէ փոխորդի կը հանդըպինք . տեւիք սա միջոցիս , Տէրութեան վիճակը փոխութեան ենթարկեալ ըլլալով , աղբիւն ալ ընտանաւար անոր հետ , Պատրիարքին կը շարժարի , վարչութեան Քաղաքական ժողովը կը բողոքէ , երեսփոխանաց մեծ մասն անոր պատուին նախանձախնդրութեամբ կը բողոքեն զիւստին դէմ , մէկ ուրիշ մաս մ'երեսփոխանաց ալ անոնց դէմ կը բողոքեն , և այս ատենային մէջ փոքրամասնութիւն մը և Դիւանը միայն կը մնան Դատարարութեան խնդիրն 'ի ձեռին . բայց մի՛ կարծէք որ Դիւանն զմեզ կը թողու կերթայ . ոչ , զիւանը իր սրտին կակիծը կը յայտնէ այս ամեն եղբայրութեանց վրայ , բայց ան յողորմող իր պաշտօնը կը շարունակէ . հիմա պիտի անցնինք Օրակարգին որ է Դատարարութեան զիւստին տեղեկագրերը . միայն թէ երբ քուէի կարգին գալու ըլլանք՝ պիտի կանգ առնուք , վասն զի մեծամասնութիւն չունինք . այսու ալ մենայնիւ , ըստ որում այս խնդիրն այն տեսակ խնդիրներն է՝ որ իբրեւ օրինակ կան ծրագիր երկու երեք անգամ ընթերցանութիւնէ անցնել պէտք է , ուստի իբր առաջին ընթերցումը կրնանք մտնել մէջը և վիճարանութիւն բանալ :

ՓԱՓԱՋԱՆԱՆ Ս. ԷՏԻ. — Կանոնական դիւանութեան համար 'ի սկզբան խօսք խնդրած եմ . նոյեմբեր 26ի նստին հարցումը բաժնեմ մ'արքութեան Պիւտճէին համար , զեթ ետեւամասնակց պիւտճէին չբերուէին համար , և դեռ պատասխան չբերուէին արքութեան : Հարցումը բաժնեմ եմ միւս նոյն ատեն նաեւ Վանորէից խորհրդոյ և Կոստանց հողարարութեան շկազմուելուն համար . ինչո՞ւ չեկաւ անոնց պատասխանը : Կառավարեմ որ մինչև 13 օր Պիւտճէին բերուէ հոս . եթէ չբերուէ ես առաջինը պիտի ըլլամ ամբաստանող զմարչութիւնն : Ասիէ վեց եօթն ամիս առաջ Ազգոյ էջմիշտին Քաղ. ժողովը կողմէ խոտաւցաւ առ ժամանակեայ Պիւտճէ մը բերել . ո՞ր է , ինչո՞ւ չբերին ցարդ :

Կաղաքեմ , Ատենապետ փաշա , Կանոնական պահանջներն ինչ է նէ այս մասին զործարկեցէք :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱՇՏԱ. — Կանոնական պահանջներէն առաջինն այն է որ իւրաքանչիւր որ իւր պարտքն ու ստանալը ճանչնայ , և բեմական լեզուի վայելուչ կերպով խօսի : Կանոնը չներեր որ երեսփոխան մը Վարչութեան հարցում ուղղելէ ետեւ պատասխանն ալ բանալուով պահանջէ յատենի ժողովը . զիտեմ որ այն եւսանդ՝ որ զմեզ կը վստէ , նրպաւ առկ ունի միայն ազգին օգուտը . սակայն պէտք է չափով և հանդարտութեամբ վարուիլ . այո՛ , ստոյգ է որ վարչութեան ուղղեալ հարցմանց մեծ մասին պատասխանն չեկաւ ցարդ , սակայն կանոնը նաեւ թէ Վարչութիւնն զրազեալ է ծանր դրոճերով . նաեւ չէ՛ վայել կանխաւ դռնէ թէ պիտի ամբաստանեմ Վարչութիւնը . ինչ որ պիտի ընէք դուք՝ պէտք է զիտեմք և ըստ օրինի վարուիք : Վարչութեան զրազեալ հրաժարման վրայ է այսօր . ատենապետը բացակայ կը գտնուի , փոխ ատենապետն և անդամաց մէկ քանին արդէն հրաժարած են . սա՛ վիճակին մէջ փոքրիկ շունչ մը բաւական է վարչութիւնը տապալելու . բայց խաշեմութիւն է տապալել . մտածեցէ՛ք և այն պէս վարուիցէ՛ք :

ՓԱՓԱՋԱՆԱՆ Ս. ԷՏԻ. — Վարչութեան մասին ըրած ակնարկութիւններս՝ որչափ ալ հանդարտ լեզուով խօսուած չիմուին , կարծեմ թէ իրաւունքի սահմանէն դուրս չեն . իրաւունք չէ ըսողներուն՝ ահա՛ Կանոնադրութեան 84րդ յօդուածը ցոյց տալով , որ Սրբազան Պատրիարքին համար կը տրամադրէ թէ « Կրնայ ամբաստանիլ երեսփոխանաց կողմէն՝ Սահմա-

նադրութեան հակառակ ընթացքի՝ մը համար , կամ՝ անոր դործադրութեան անհոգութեամբ համար » :

Մի և նոյն յօդուածից դործութեամբ կրնայ ամբաստանուիլ նաեւ Վարչութիւնն երբ անհոգ և անպիտան գտնուի իւր սահմանադրական պարտաւորութեանց մէջ :

Կաղաքեմ , հանդարտութեամբ մտիկ ըրէք իմ ըսածներս , որպէս զի իմանայք թէ ո՞ւր Սահմանադրութեան և ո՞չ Կանոնադրութեան դժէն դուրս չեմ ելած : Անցեալ յունիսին մէջն էր Քաղ. ժողովը բրած խոտումը յատենի ստա Պիւտճէին համար . այսօր վերադարձ 11 է , սա կախն Պիւտճէին չէ եկած . եթէ կարեւորութիւն մը չունի Պիւտճէին չլինաւեք , բայց սահմանադրական ազգի մը երեսփոխանութեան պարտաւորութեանց առաջինն է զրեթէ իւր Պիւտճէին նայել . շատ բան լրած ունիմ այս մասին , զորս առ այժմ չեմ յայտարարեր . երբ Պիւտճէին դա՛ այն ատեն կը խօսինք :

Կը կրկնեմ թէ մինչև 13 օր Պիւտճէին դուրս է հոս . ապա թէ ոչ՝ պիտի պարտաւորուի ամբաստանադիր ներկայացնել : Զկարծուի թէ 'ի կրկն շարժեալ են այս խօսքերս . ոչ . ես իմ խղճմանքի պարտաւորութիւնս կատարել կուգեմ . եթէ ըսածներուս մէջ Սահմանադրութեան կամ ներքին Կանոնադրութեան հակառակ կէտ մը կայ , ես կ'անուամ : Երբ կըսեմ թէ պիտի ամբաստանեմ վարչութիւնը , դուք ինձ կըսէք՝ Ատենապետ փաշա , թէ ինչո՞ւ այս առիթան յառա՛կ երթաք . ձեր այս ըսածը կ'ըզամ և լաւ կերպով կըմբռնեմ . ստոյգ է որ զեկտեմբեր 11ին Օսմանեան Սահմանադրութիւնը հրատարակեցաւ . անկէ առաջ միապետական կառավարութեան տակ սահմանադրական ազգ կը կոչէին զմեզ և զդուռաւորութեան կը հրաւիրէին , որով շատ անգամ մեր երեսփոխանական պարտաւորութիւնը ճշդիւ կատարելէ կ'զուլանալինք . հիմա քանի որ կառավարութիւնն ինչ ալ սահմանադրական եղաւ և Օսմանեան երեսփոխանութիւնը քիչ օրէն իւր նիստը պիտի ընէ , և թերեւ իւր առաջին խնդիրն ընէ Պիւտճէին , մինչդեռ Հայոց երեսփոխանութիւնը անակալ իւր պիւտճէին չընենց , պէտք է ուրեմն մեր սահմանադրական պարտաւորութիւնները լիովին կատարենք և պահանջենք որ մեր ազգային Պիւտճէին ալ , որուն երեսը ցարդ պահուած է , ժողովին ներկայանայ ան յայտնալու և առաջի զանցաւորութեանն : Այս նկատմամբ կը կրկնեմ իմ հարցումն երես և կը խնդրեմ՝ Դիւանէն՝ որ քուէի դնէ :

Մինչև հիմա ըսածներս վարչութեան միայն վերաբերեալներն էին . ուրիշներու համար ալ խօսք ունիմ : Յաւ է ըսել որ մեր զիւաններն ալ անդործութեան մէջ են . մինչև հիմա զիւաններուն ինչ խնդիրներ որ յանձնեցինք՝ պատասխանները չառինք . անոնք որ այս կազմութեան փոյթ տարին , ինչո՞ւ չեն հոգ տանիր նաեւ անոնցմէ պարտաւորութիւն պահանջելու . ինչ կարծէ կազմութիւն մը՝ երբ անգործ է :

Համարաւուս յանձնախումբ մ'ալ կազմեցինք , որ 70 թուականէն սկսեալ եկող զացող վարչութեանց համարները պիտի քննէր և արդիւնքը պիտի բերէր մեզի . ո՞ր է , ինչ ըրաւ մինչև ցարդ՝ չլիտենք : Ո՞ր է 71-72ի վարչութեան համարաւորութիւնը՝ որ շատ անգամ խոտաւցաւ ուսած է ու ցարդ բերուած չէ . ո՞ր է 73-76ի խառն ժողովը համարաւորութիւնն . այս ալ դեռ չներկայացաւ . եթէ մինչև յառաջիկայ մայիս չներկայանան անոնց համար ալ ամբաստանադիր պիտի մատուցանեմ ժողովին :

Թող չկարծուի թէ անձնական նկատումներ կան խօսքերուս մէջ . ամենեկին չեմ ընդունիր . իմ երեսփոխանական պարտաւորութիւնս կը պահանջէ որ անգործութեան և զանցաւորութեանց դէմ բողոքեմ , և միշտ պիտի բողոքեմ . այն որ ազգային պաշտօնի մը հետամուտ է և յանձնաւոր , պէտք է որ իւր պարտաւորութիւնը կատարէ , և մեր ալ իբրեւ երեսփոխան մեր հսկելու պարտաւորութիւնը պէտք է որ ճշդիւ կատարենք : Ինչ բաներ տեսանք ու լսեցինք անցեալ ամիսներու մէջ և բողոքեմ ետ կեցանք

մինչև ցարդ . ազգային պաշտօնի վրայ դեռ ժամանակին չըլլացնող անձինք դուրս թողուեցան իրենց պաշտօնէն , և լաւ համարեցին լսել , որպէս զի վարչութեան դործերուն գէմ որ և է արգելք մը յարաւար չըլլան : Ահա այսպիսի զուլութիւն և համբերութիւն դործածուած է : Վարչութիւնն ինչո՞ւ տապալի . նա պէտք է որ իւր պաշտօնն ու պարտաւորութիւնը ճշդիւ կատարէ , և երեսփոխանական ժողովիս վերաբերեալ պիտոյքները չանտեսէ : Ես երեսփոխանական պաշտօննս զատ ուրիշ պաշտօն չունիմ այժմ և հետամուտ չեմ . բայց այս պաշտօնն ալ խղճի մտքը պիտի կատարեմ . ապա թէ ոչ՝ պէտք է զայն ալ թողում խղճմանքիս խայթէն ապա մնալու համար :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ Փ. ԷՏԻ. ԵՒ ԱՅԼ.Ք. — Զայնակից ենք :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱՇՏԱ. — Ճիշդ պահ մ'առաջ ըսածիս պէս՝ կանխաւ յայտարարել թէ սա՛ պէս կամ նա՛ պէս պիտի ընեմ , հակառակ է կանոնադրութեան , հակառակ է ազգին շահուց , և միանգամայն սպառնալիք ընել է , որ ըսել է ազգեցու թիւն բանեցնել : Գոցներ այս խնդիրն և անցնինք Դատարարութեան տեղեկագրերին . խօսք ուղղները կը հրաւիրեմ 'ի բեմ . առաջին ընթերցման մէջ ենք :

ՓԱՓԱՋԱՆԱՆ Ս. ԷՏԻ. — Դատարարական կառավարութեան տեղեկագրերը ծայրէ 'ի ծայր և ուշադրութեամբ կարգադրի և տեսայ որ զիւանը խիստ զեղեկիկ ամբարձում մը կը ներկայացնէ՝ անցանկ վարչութեանց ուսումնական մասին համարաւորութեանց տեղեկագրոց , և կեղծակալ ցնէ քանի մ'առաջարկութեամբ , որոց մէկն է ստիպողականութիւն տալ Դատարարութեան խնդրին ըստ իմն առաւ Զարկութեան . այս կէտն անմիջապէս քուէի դրուիլ կառավարեմ : Երկրորդ՝ վարժարանաց բարեկարգութեան հրահանգի ծրագիրն օրակարգն անցնելու և յօդուած առ յօդուած քննելու համար ըրած առաջարկութիւնն ալ կը ընդունիմ : Այս երկուքին քուէարկութեան դուռը կ'առաջարկեմ :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՓԱՇՏԱ. — Ահաւասիկ խնդրոյն առաջին կէտին քուէարկութեան հարկն երևան ելաւ , բայց երեսփոխանաց շատերը ցրուելուն պատճառաւ , մնացողաց մէջ գտնէ 24 ձայնից միաբանութիւն չեմ կարծեր որ դուրսնայ , և ըստ որում խնդիրն 3 անգամ վիճարանութիւնէ պիտի անցնի , ուստի այսօր առանց մանր պաւրտաներուն մէջ մտնելու այսքանով լաւ ատկանանք , և յառաջիկայ նստին շաւրանակներ :

Կը մնայ յաջորդ նստին օրն որոշել . որովհետեւ 'ի սկզբան Ատենապետի էջմիշտին 3 շարաթ միջոց խնդրեց վերջին մի քանի ատենադրութեանց հրատարակութիւնը հասցնելու համար : Դուք ինչ կուրոշէք :

Երեսփոխանը միաձայն որոշեցին որ ըստ սովորութեան 13 օրէն գումարուի յաջորդ նիստը :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԷՏԻ. — Դուք այդպէս կուրոշէք . բայց ես ալ կը յայտարարեմ թէ այս նիստին ատենադրութիւնը չպիտի ունենար :

Ժամն ցին քառորդ մնալով՝ ատենադրոցուցաւ :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ	ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
Գ. Յ. ՄԵԼԻՔ	Ս. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Առ Մեծ . խմբագիր փորձ հանդիսի 'ի Տիւրիս .

Կը խնդրուի որ պատմական փորձ հանդիսին բաժանորդ գրելու հաճիք Մեծ . Գ. Ս. Յիւհաթեան 'ի Յօքյան (Բուսանիս) , և առաջին թիւէն սկսեալ զրկէք իրեն գաղղիներէն հասցնելու :

Բաժանորդագիր կրնար մեր միջոցաւ ստանալ

Խմբագրութեան Մասնաւոր

Դատարարութեան Դատարարները

Նկատ և կարծ միջոցի մէջ կաւանդ .
